ماهنامه علمى پژوهشى



سطحى

مهندسی مکانیک مدرس

mme.modares.ac.ir

بررسی عددی تأثیر ساختار هندسی مبدل گرمایی صفحه-تخت بر عملکرد چیلر جذب *2 ميلاد محمدزاده کوثری 1 ، سيد بهزاد گلپرور 1 ، حميد نيازمند

1 - دانشجوی کارشناسی ارشد، مهندسی مکانیک، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد

2- استاد، مهندسی مکانیک، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد

* مشهد، صندوق پستی 9177948944، niazmand@um.ac.ir

چکیدہ	اطلاعات مقاله
چکیده در این پژوهش با استفاده از مدل پارامترهای توزیعشده، برای نخستین بار بستر جاذب یک چیلر جذب سطحی با مبدل صفحه -تخت دارای فینهای مستطیلی و ذوزنقهای با جفتکاری سیلیکاژل IL-SWS-آب به صورت سهبعدی و به روش حجم محدود شبیه سازی شده است. به منظور شناخت بهتر رفتار دینامیکی بستر، در ابتدا تأثیر برخی از پارامترهای مهم بر عملکرد سیستم از جمله تغییرات میانگین فشار، دما و جذب لحظهای بستر بر حسب زمان چرخه بررسی شده است. در ادامه یک مطالعهی مهم بر عملکرد سیستم از جمله تغییرات میانگین فشار، دما و جذب هندسی متفاوت از بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای انجام گرفته است. بدین منظور توزیع دما، جذب لحظهای و فشار درون فرزنقهای بستر بر حسب زمان چرخه بررسی شده است. در ادامه یک مطالعهی مقایسهای جامع با مشخصهی جرمی و طولی برابر، بین دو آرایش مندسی متفاوت از بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای انجام گرفته است. بدین منظور توزیع دما، جذب لحظهای و فشار درون فرزنقهای بر عملکرد سیستم ارزیایی شده است. در این بررسی در طول بستر ثابت 2001 محدودهی تغییرات ارتفاع فین های مستطیلی و فاصلهی بین فینها 2011 در نظر گرفته شده است. نتایج نشان داد، عملکرد بسترهای مستطیلی و ذوزنقهای به استثنای شرایطی که متوسط فاصلهی بین فینها 2011 و ارتفاع فینها 14 و 2001 است، مشابه یکدیگر میباشند و در مشخصات هندسی اشاره شده توان سرمایش مخصوص (SCP) بسترهای مستطیلی تقریباً %5 و %17 (به ترتیب برای ارتفاع فین 14 و 2000) بهتر از بسترهای ذوزنقهای سرمایش مخصوص (SCP) بسترهای مستطیلی تقریباً هر و %15 (به ترتیب برای ارتفاع فین 14 و 2000) بهتر از بسترهای ذوزنقهای	اطلاعات مقاله مقاله پژوهشی کامل دریافت: 14 مرداد 1395 ارائه در سایت: 28 آذر 1395 بیند <i>واژکان:</i> بستر جاذب مدل صفحه-تخت مدل سازی عددی
بستر و شرایط در نظر گرفته شده در این پژوهش به دست آمد.	

Numerical investigation on the effect of flat-tube heat exchanger geometrical structure on the performance of adsorption chiller

Milad Mohammadzadeh Kowsari, Seyyed Behzad Golparvar, Hamid Niazmand*

Department of Mechanical Engineering, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran * P.O.B. 9177948944 Mashhad, Iran, niazmand@um.ac.ir

ARTICLE INFORMATION	ABSTRACT
Original Research Paper Received 04 August 2016 Accepted 25 October 2016 Available Online 18 December 2016	In the present study, for the first time, adsorbent bed of SWS-1L/water adsorption chiller with rectangular and trapezoidal finned flat-tube heat exchanger has been simulated three dimensionally based on the distributed parameters model and finite volume method. Effects of some important parameters on the chiller performance such as bed averaged pressure, temperature and uptake variations
Keywords: Adsorption chiller Adsorbent bed Flat-tube heat exchanger Numerical modeling	with cycle time have been examined for better understanding of bed dynamic behavior. Also, a comparative study between two different configurations of adsorbent bed including rectangular and trapezoidal fins has been conducted based on identical length and adsorbent mass. For this purpose, bed temperature, uptake and pressure distributions as well as the vapor flow patterns at the end of heating cycle phases and also effects of fin height and spacing on the system performance have been studied. In this investigation at fixed bed length of 20mm, fin height and spacing variations have been examined in the range of 8-20mm and 3-12mm, respectively. Results indicated that the system performance with rectangular and trapezoidal adsorbent beds are almost similar except for those conditions in which fin spacing is 3mm and fin height is 14, 20mm. For the mentioned dimensions, the specific cooling power (SCP) of rectangular beds is almost 5% and 17% (for fin heights of 14 and 20mm, respectively) better than those of trapezoidal beds. Maximum and minimum SCP of adsorption chiller with flat-tube heat exchanger were obtained about 882 and 163W/kg for the smallest and the largest bed geometry and operating conditions considered in this study.

افزایش روز افزون نیاز به انرژی و تغییرات آب و هوایی به وجود آمده در اثر

استفاده از سیستمهای تبرید مرسوم، دلایلی کافی برای مطالعه و بکارگیری سیستمهایی است که از منابع انرژی تجدیدپذیر و انرژی گرمایی تلفشده استفاده می کنند. بر اساس تخمین برآورده شده توسط موسسه بین المللی تبرید در پاریس، تقریباً 15% از کل برق تولیدی در سراسر جهان صرف فرایندهای گوناگون تبرید و تهویه مطبوع می شود [1]. سیستمهای تبرید تراکمی بخار مرسوم از انرژی برق زیادی استفاده میکنند که موجب اتمام منابع سوخت فسیلی گران بها می شوند. همچنین مبردهای استفاده شده در این سیستمها به انتشار گازهای گلخانهای نیز کمک میکنند. برخی از این مبردها مانند كلروفلوروكربنها و هيدروكلروفلوروكربنها داراى اثر تخريبي روى لايهى اوزون [1] و هيدروفلروكربن ها عامل گرمايش جهاني هستند [2]. از این رو برای رفع مشکلات فوق، سیستمهای تبرید جذب سطحی¹مورد توجه ویژه پژوهشگران قرار گرفتهاند. اگرچه، ضعف اصلی سیستمهای جذب سطحی، توان سرمایش مخصوص² نسبتا پایین به دلیل انتقال گرما و جرم ضعیف درون بستر جاذب³ است. از این رو، بهبود فرایندهای انتقال گرما و جرم درون بستر جاذب با استفاده از سطوح گسترش یافته مانند فینها به عنوان یک موضوع حائز اهمیت در زمینهی طراحی چیلرهای جذب سطحی مطرح مىشود.

با توجه به کثرت پارامترهای تأثیرگذار بر عملکرد چیلرهای جذب سطحی، مطالعه و بهینهسازی این سیستمها نسبت به هر یک از این پارامترها با ساخت نمونههای آزمایشگاهی متعدد مقرون به صرفه نخواهد بود. بنابراین مدلسازی عددی می تواند به عنوان جایگرینی قابل قبول در این حوزه مطرح شود. مطالعات عددی در زمینه طراحی چیلرهای جذب سطحی را می توان از نظر دقت و پیچیدگی مدلسازی جزئیات فرایندهای انتقال گرما و انتقال جرم سیستم، به سه دسته کلی تقسیم نمود [4,3]: مدل ترمودینامیکی، مدل یارامترهای متمرکز ⁴ و مدل یارامترهای توزیعشده⁵ (مدل انتقال گرما و انتقال جرم).

در مدل ترمودینامیکی جزئیات فرایندهای انتقال گرما و انتقال جرم در بستر جاذب در نظر گرفته نمی شوند و تنها به تحلیل قوانین اول و دوم پرداخته می شود. همچنین فرض می شود که جاذب⁶ و جذب شونده [/] همواره در تعادل ترموديناميكي هستند. اين مدلها معمولاً به صورت معادلات جبري نسبتا ساده بر اساس سیستم حالت پایا بیان می شوند و در تحلیل کیفی یا شبه کیفی سیستم مفید میباشند [4,3].

برخلاف مدل ترمودینامیکی، مدل متمرکز از نظر زمانی مدلی گذرا است و معمولاً به صورت معادلات ديفرانسيلي معمولي بيان مي شود. معادلات اصلي در مدل پارامترهای متمرکز معمولاً موازنه انرژی، موازنه جرم و جذب تعادلی مى باشند [3-3]. به منظور ساده سازى تحليل بر اساس اين مدل عموما فرضیات زیر در نظر گرفته میشود:

- دمای بستر جاذب یکنواخت است.
- مبرد (جذب شونده یا سیال کاری) بصورت یکنواخت در بستر جاذب جذب می شود و به صورت غلظت متوسط می تواند توصیف شود.
- سرعت جذب بالا بوده و در هر لحظه فازهای جامد و گاز در تعادل ترموديناميكي ميباشند.

مقاومتهاى انتقال كرما و انتقال جرم لايهى جاذب ناچيز مىباشند ولی انتقال گرما و جرم بین بستر جاذب و محیط در نظر گرفته مے شود.

مدل های انتقال گرما و جرم با درنظر گرفتن مقاومت های انتقال از این ویژگی برخوردارند که توزیع زمانی مناسبی از پارامترهایی چون دما، فشار و جذب را در نقاط مختلف بستر ارائه دهند که از این رو دقیقترین مدل در بین مدلهای دیگر میباشند. به طور کلی این مدلها دربرگیرندهی چهار معادلهی حاکم اصلی به صورت معادلات دیفرانسیلی جزئی شامل معادله موازنه انرژی، معادله بقای جرم، معادله مومنتم و معادله حالت می باشند. به سبب پیچیدگی معادلات کوپل شده یانتقال گرما و جرم، به طور کلی امکان حل تحلیلی برای این معادلات وجود ندارد و روش های حل عددی تنها امکان جایگزین برای شبیهسازی بسترهای جاذب میباشند، اگرچه زمان محاسبات عددی برای این مدل ها نسبتاً سنگین و قابل ملاحظه است [4,3]. از آنجا که در این مقاله از مدل پارامترهای توزیعشده برای مدلسازی عددی یک چیلر جذب سطحی با نوع خاصی از مبدل بستر جاذب استفاده شده است، لذا در ادامه به برخی از مطالعات انجام گرفته در حوزهی مدل های انتقال گرما و جرم اشاره می شود.

علم و همکاران [6] در یک مطالعه عددی، عملکرد یک سیستم تبرید جذب سطحی دو بستره بدون فین را با جفت کاری سیلیکاژل-آب بررسی نمودند. در این مطالعه، به منظور بررسی تأثیر زمان تعویضی بین بسترها بر عملکرد سیستم، یک عدد بی بعد به نام بسامد تعویضی⁸ معرفی شد و به ازای چهار پارامتر موثر در طراحی مبدل گرمایی، مقدار بهینهی آن ارائه شد. نتایج نِشان داد که پیکربندی مبدل گرمایی تأثیر زیادی بر زمان چرخهی سیستم دارد و چنانچه زمان چرخه فراتر از مقدار بهینهی آن تنظیم شود، عملکرد سیستم دچار افت می شود.

لوآجاری و همکاران [7] به بررسی تأثیر وجود و همچنین ابعاد فینهای خارجی پیرامون بستر استوانهای بر عملکرد یک سیستم تبرید جذب سطحی خورشیدی پرداختند. نتایج مشخص کرد، بستر دارای فین از دمای بیشینهی بیشتر، قطر بهینهی بزرگتر، جرم به گردش درآمدهی قابل توجهتر و درنتیجه عملکرد بهتری نسبت به بستر بدون فین برخوردار است.

نیازمند و دابزاده [8] برای مطالعهی عددی یک چیلر جذب سطحی با بستر استوانهای و فینهای حلقوی از جفت کاری سیلیکاژلRD-آب استفاده کردند. مدلسازی بستر جاذب در مطالعهی آنها به صورت دوبعدی در نظر گرفته شد و به بررسی تأثیر پیکربندی بستر شامل ارتفاع بستر، فاصلهی بین فینها و همچنین قطر ذرات جاذب بر عملکرد سیستم پرداخته شد. نتایج آنها نشان داد، به طور کلی برای دستیابی به یک توان سرمایش کل معین، استفاده از فین می تواند اندازهی بستر را به طور چشمگیری کاهش دهد، اگرچه فینها ضریب کارکرد⁹ سیستم را کاهش میدهند. بعلاوه برای هر بستر با پیکربندی مشخص، یک قطر بهینه برای دستیابی به ضریب کارکرد و توان سرمایش مخصوص بیشینه وجود دارد.

مهدوی خواه و نیازمند [9] با استفاده از جفت سیلیکاژل SWS-1L-آب در یک مدلسازی سهبعدی، اهمیت هندسهی بستر دارای فینهای صفحهای بر عملکرد سیستم جذب سطحی را بررسی نمودند. آنها در پژوهشی دیگر معیاری را برای در نظر گرفتن توزیع فشار یکنواخت یا غیریکنواخت درون بستر جاذب ارائه نمودند [10]. نیازمند و همکاران [11] در ادامهی مطالعهی

Adsorption cooling system

SCP: Specific cooling power Adsorbent bed

Lumped parameters model

Distributed parameters model

Adsorbent Adsorbate

 ⁸ Switching frequency
 ⁹ COP: Coefficient of performance

پیشین [9] به منظور شناسایی شکل هندسی مناسبتر فین، یک مطالعهی مقایسهای هندسی جامع بر روی فینهای صفحهای مربعی و حلقوی انجام دادند. در مطالعهای دیگر طالبیان و همکاران [12] به تحلیل اگزرژی بستر جاذب پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بیشترین تخریب اگزرژی در مرحله احیای فشار ثابت رخ میدهد. نیازمند و همکاران [13] در ادامهی مطالعات خود به بررسی تأثیر هندسهی بستر و دمای سیال ناقل گرمای ورودی بر روی قطر بهینهی ذرات جاذب سیلیکاژل پرداختند. نتایج نشان داد که عملکرد بهینه سیستم به ازای تمامی حالات مختلف بررسی شده در مطالعهی آنها، در محدودهی قطر ذرات بین 0.2 تا 0.3 میلیمتر حاصل می شود. آذرفر و همکاران [14] در ادامهی تحقیقات پیشین با توجه به پایین بودن ضریب انتقال گرمای رسانشی مواد جاذب، تأثیر افزودن ذرات فلزی بر بهبود انتقال گرمای بستر را بررسی نمودند. گلپرور و همکاران [15] در پژوهش خود عملکرد دو سیستم تبرید جذب سطحی با منابع حرارت اتلافی موتور شامل سیستمهای اگزوزی و آب رادیاتوری را مورد ارزیابی قرار داده و نشان دادند که سیستم اگزوزی نه تنها در تولید سرمایش توانمندتر است بلکه در شرایط محیطی متغیر نیز عملکرد بهتری دارد.

سولماس و همکاران [16] با استفاده از جفت کاری سیلیکاژل-آب به بررسی تأثیر شرایط عملکردی سیستم بر مقدار جذب میانگین درون بستر جاذب استوانهای بدون فین در طول فرایند جذب پرداختند. نتایج آن ها نشان داد که مقدار مبرد به گردش درآمده در سیستم، با افزایش فشار اواپراتور و دمای منبع گرم و با کاهش فشار کندانسور و دمای منبع سرد، افزایش می یابد. بعلاوه، مدت زمان فرایند جذب، بیشتر از مقاومتهای انتقال جرم به مقاومت های انتقال گرما حساس است. نتیجه دیگر آن ها این بود که برای رسیدن به شرایط تعادلی در مدت زمانی کوتاه و درنتیجه برای دستیابی به توان سرمایش مخصوص بهتر، نیاز است که مقاومتهای رسانشی و همرفتی كاهش يابند.

با توجه به پژوهشهای بیانشده، مشخصات هندسی مبدل گرمایی جذب سطحی و شرایط عملکردی سیستم از اهمیت زیادی در طراحی سیستمهای تبرید جذب سطحی برخوردارند. نوع متفاوتی از مبدلهای گرمایی، مبدل های صفحه-تخت¹ هستند که از سطوح انتقال گرمای زیادی برخوردارند و از این رو، استفاده از آنها به عنوان مبدلهای جذب سطحی قابل توجه است. سانتاماریا و همکاران [17] در یک مطالعهی آزمایشگاهی به بررسی رفتار دینامیکی یک چیلر جذب سطحی دارای مبدل صفحه-تخت با فینهای ذوزنقهای و مقایسهی آن با یک مبدل ایدهآل شامل دانههای جاذب آزاد قرارگرفته بر روی یک صفحهی فلزی تحت فرایندهای فشار ثابت یرداختند. آنها اثبات نمودند که مبدل خاص انتخاب شده در یژوهش آنها كاملا كارامد بوده، چرا كه توان سرمايش مخصوصي در حدود %66~50 توان سرمایش مخصوص مبدل ایدهآل را داراست.

هدف از این مقاله، بررسی تأثیر ارتفاع و فاصلهی بین فینها در مبدلهای صفحه-تخت بر عملکرد یک چیلر جذب سطحی تک بستره است. بدین منظور برای نخستین بار از یک مدل سهبعدی و با در نظر گرفتن هر دو نوع مقاومت انتقال جرم درونذرهای² و برونذرهای³ برای شبیهسازی بستر مبدل های مذکور استفاده شده است. بعلاوه، سیلیکاژل SWS-1L به عنوان جاذب و آب به عنوان جذب شونده در نظر گرفته شده است. به منظور شناخت رفتار دینامیکی بستر، در ابتدا تغییرات میانگین فشار، دما و جذب لحظهای

بستر بر حسب زمان چرخه بررسی می شود. در ادامه یک مطالعه ی مقایسه ای

جامع با مشخصهی جرمی و طولی یکسان، بین دو آرایش هندسی متفاوت از

بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای انجام می گیرد. بدین

منظور توزیع دما، جذب لحظه ای و فشار درون بستر به همراه الگوهای جریان

بخار مبرد در زمان اتمام فرایندهای گرمایشی چرخه بعلاوهی تأثیر ارتفاع و

فاصلهی بین فینهای مستطیلی و ذوزنقهای بر عملکرد سیستم ارزیابی

در کاربردهای عملی برای بستر مواد جاذب از یک مبدل گرمایی استفاده

می شود و ذرات جاذب در اطراف لوله یحاوی سیال ناقل گرما و در بین

لازم است که هندسهی مناسب مبدل گرمایی براساس هندسه واقعی شبیهسازی شود. در این پژوهش به دلیل وجود تقارن تقریبی در هندسه و شرایط مرزی مبدل مورد مطالعه، تنها مدلسازی بخش کوچکی از آن به عنوان محدودهی حل عددی در نظر گرفته می شود. شایان ذکر است که نیازمند و همکاران [11] نشان دادند که با در نظر گرفتن قسمت کوچکی از بستر جاذب شامل سه فین، عملکرد سیستم به خوبی مدلسازی یک بستر واقعی شامل پنجاه فین پیشبینی میشود. پس از ایجاد هندسهی مناسب، میبایست معادلات انتقال گرمای مربوط به حوزههای سیال ناقل گرما، کانال فلزى و فينها به همراه معادلات انتقال گرما و انتقال جرم مربوط به مواد جاذب و سیال مبرد به صورت همزمان حل شوند. در شکل 1 یک نمونهی واقعی از مبدل صفحه-تخت با فینهای ذوزنقهای و در شکل 2 فرایندهای انتقال گرما و جرم مبدل مذکور به تصویر کشیده شده است. محدودهی حل عددی نیز در شکل 3 نشان داده شده است.

1-2- فرضيات مدلسازي

مىشود.

2- مدل سازی عددی

- در این پژوهش از فرضیات زیر استفاده شده است [8-11,13]:
- 1- سيال عامل در فاز جذب شده به صورت مايع و در فاز احياشده به صورت گاز کامل در نظر گرفته شده است.
- 2- تمامی ذرات جاذب کروی شکل بوده و دارای خواص یکسانی در جهات مختلف هستند که به صورت یکنواخت در بستر توزیع شدهاند.
- 3- بین ذرات جاذب، سیال عامل جذب شده و بخار احیا شده تعادل دمايي وجود دارد.
- 4- به استثنای چگالی بخار مبرد، سایر خواص سیال عامل، خواص سیال ناقل گرما، کانال فلزی، فینها و مواد جاذب ثابت در نظر گرفته شده
- 5- فشار ترمودینامیکی و دمای محفظهی حاوی بستر جاذب نسبت به مکان یکنواخت و نسبت به زمان متغیر است. در حالیکه فشار و دمای بستر جاذب تابعی از مکان و زمان میباشد.

2-2- معادلات حاكم

Flat-tube heat exchanger

Intra-particle mass transfer resistance Inter-particle resistance

فینها (در صورت وجود) قرار می گیرند. سیال حامل انرژی عبوری از داخل لولهی فلزی بر اساس شرایط چرخه موجب گرمایش یا سرمایش لوله و فینها و در نتیجه مواد جاذب بستر شده که منجر به احیا یا جذب مبرد می شود. قابل ذکر است که مبدل در یک محفظه قرار می گیرد و بخارهای مبرد در آن جمع می گردد. به منظور مدلسازی عددی یک چرخهی جذب سطحی ابتدا

بر اساس فرضیات بیان شده، معادلات حاکم برای سیال حامل انرژی، کانال

[📊] مېندسي مکانيک مدرس، اسفند 1395، دوره 16، شماره 12



Fig. 1 Real trapezoidal finned flat-tube heat exchanger [17] شكل 1 نمونه ي واقعى از مبدل صفحه - تخت با فين هاى ذوزنقهاي [17]



Fig. 2 Schematic of heat and mass transfer in trapezoidal finned flattube heat exchanger: 1-inter-particle diffusion, 2-intra-particle diffusion, 3-heat transfer between metal channel and adsorbent particles, 4-heat transfer between fins and adsorbent particles [18] شکل 2 شماتیکی از فرایندهای انتقال گرما و جرم مبدل صفحه-تخت با فینهای ذوزنقهای: 1- دیفیوژن برونذرهای، 2- دیفیوژن درونذرهای، 3- انتقال گرما بین کانال فلزى و مواد جاذب، 4- انتقال گرما بين فين ها و مواد جاذب [18]



Fig. 3 Schematic of numerical solution domain in trapezoidal beds شکل 3 شماتیکی از محدوده حل عددی در بسترهای ذوزنقهای

فلزی، فینها و بستر مواد جاذب به صورت زیر بیان می شوند.

2-2-1- سيال ناقل گرما

معادله بقای انرژی سیال ناقل گرما به صورت یک بعدی در جهت عمق کانال و با فرض دمای متمرکز در جهتهای دیگر به صورت رابطه (1) حل می شود.

$$\int_{cv} (\rho C_{\rm p})_{\rm f} \frac{\partial T_{\rm f}}{\partial t} d\forall + \int_{cs} (\rho C_{\rm p} \vec{u} T)_{\rm f} \cdot d\vec{A}$$
$$= \int_{cs} (k \vec{\nabla} T)_{\rm f} \cdot d\vec{A} + S_{\rm f-chan}$$
(1)

2-2-2- كانال فلزى

معادله انرژی کانال آلومینیومی به صورت معادله رسانش گذرای سهبعدی می باشد و به شکل رابطه (2) بیان می شود:

$$\int_{cv} \left(\rho C_{\rm p}\right)_{\rm chan} \frac{\partial T_{\rm chan}}{\partial t} d \forall = \int_{cs} \left(k \vec{\nabla} T\right)_{\rm chan} \cdot d \vec{A}$$
(2)

2-2-3- فين ها

موازنه انرژی برای فینهای آلومینیومی به دلیل ضخامت ناچیز فینها به صورت متمرکز در جهت ضخامت فین و به صورت دوبعدی در جهتهای ديگر حل مىشود (رابطه 3).

$$\int_{cv} (\rho C_{\rm p})_{\rm fin} \frac{\partial T_{\rm fin}}{\partial t} d \forall = \int_{cs} (k \vec{\nabla} T)_{\rm fin} \cdot d \vec{A}$$

+S_{chan-fin} + S_{fin-b} (3)

2-2-4- بستر مواد جاذب

(6)

معادله بقای انرژی بستر جاذب با فرض اتلاف ویسکوز ناچیز به صورت رابطه (4) نوشته می شود:

$$\int_{CV} \rho C_{\rm p} \frac{\partial T_{\rm b}}{\partial t} d \forall + \int_{\rm cs} \left(\rho_{\rm g} C_{\rm pg} \vec{u}_{\rm g} T_{\rm b} \right) \cdot d\vec{A}$$

$$= \int_{\rm cs} \left(k \vec{\nabla} T \right)_{\rm b} \cdot d\vec{A} + \int_{\rm cv} \rho_{\rm b} \Delta H \frac{\partial w}{\partial t} d \forall \qquad (4)$$

$$\sum_{\rm cs} \partial w / \partial t e_{\rm cs} \Delta H e_{\rm cs} \nabla L e_{$$

گرمای جذب و نرخ جذب می باشند. $\rho C_{\rm p} = \varepsilon_{\rm t} (\rho C_{\rm p})_{\rm g} + \rho_{\rm b} (\mathbf{1} + w) C_{\rm p(s,a)}$

گرمای ویژه جفت جاذب/جذبشونده است [19] و \mathcal{E}_{t} تخلخل $\mathcal{C}_{p(s,a)}$ کلی بستر میباشد که با رابطه (6) محاسبه می شود:

$$\varepsilon_{\rm t} = \varepsilon_{\rm b} + (1 - \varepsilon_{\rm b})\varepsilon_{\rm b}$$

برای محاسبه نرخ جذب می توان از مدل نیرو محرکهی خطی¹ استفاده نمود. این مدل در واقع مقاومت درون ذرهای برای جذب و احیای سیال عامل را در نظر می گیرد [20,9].

$$\frac{dw}{dt} = \left[\frac{15D_{\rm so}\exp\left(-\frac{E_{\rm a}}{R_{\rm u}T_{\rm b}}\right)}{R_{\rm p}^2}\right] (w^* - w)$$
(7)

که * w و W به ترتیب مقادیر جذب تعادلی و جذب لحظهای می باشند. مقادیر $^{*}w$ و ΔH براساس تئوری پتانسیل پلانی 2 برای جفت کاری سیلیکاژل SWS-1L-آب محاسبه می شوند [21].

$$\int_{cv} \varepsilon_{t} \frac{\partial \rho_{g}}{\partial t} d\forall + \int_{cs} (\rho \vec{u})_{g} \cdot d\vec{A} + \int_{cv} \rho_{b} \frac{\partial w}{\partial t} d\forall = \mathbf{0}$$
(8)
where $(10,9)$ is the set of the set

$$\vec{u}_{\rm g} = -\frac{K_{\rm d}}{\mu_{\rm g}} \vec{\nabla} P \tag{9}$$

www.S348.ir

¹ LDF: Linear driving force model ² Polanyi potential theory

برای وجوه دیگر از شرط گرادیان فشار صفر استفاده شده است. شرایط مذکور با توجه به شکل 4 به صورت روابط (16-20) بیان میشوند:

$$T_{\text{all zones at }t=0} = T_{\text{cooling}}$$

$$P_{\text{b at }t=0} = P_{\text{evap}}$$

$$T_{\text{b at }t=0} = T_{\text{cool}}$$
(16)

$$\frac{\partial T_f}{\partial n} \Big|_{\text{face}=1} = \mathbf{0}$$
(17)

$$\int_{f-chan}^{G-chan} |_{face=1,2,3,4,5,6} = \mathbf{0}$$

$$\int_{f-chan}^{G-chan} (k\vec{\nabla}T)_{chan} \cdot d\vec{A} = S_{f-chan}$$

$$S_{f-chan} = -\int_{f-chan} h_{f-chan} (T_f - T_{f-chan}) dA \qquad (18)$$

$$\frac{\partial T_{\rm fin}}{\partial n} |_{\rm face=1,2,3,4} = \mathbf{0}$$

$$S_{\rm chan-fin} = -\int_{\rm chan-fin} (k\vec{\nabla}T)_{\rm chan} \cdot d\vec{A}$$

$$S_{\rm fin-b} = -\int_{\rm fin-b} (k\vec{\nabla}T)_{\rm b} \cdot d\vec{A}$$
(19)

$$\frac{\partial T_{b}}{\partial n}|_{face=1,2,3,4} = \mathbf{0}$$

$$\frac{\partial P_{b}}{\partial n}|_{face=1,2} = \mathbf{0}$$

$$P_{b}|_{face=3,4} = P_{cham}$$
(20)

2-4- عملكرد سيستم

كندانسور و اواپراتور با استفاده از رابطهى (21) مدل مىشوند:

$$Q_{\text{evap/cond}} = \int_{\text{isobaric cooling/heating}} m_g L_v dt$$
(21)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} m_i L_v dt$$
(21)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(22)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(22)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(22)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(23)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(24)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(25)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(26)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(27)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(28)

$$\sum_{i \text{sobaric cooling/heating}} L_v dt$$
(29)

$$\sum_$$

که $m_{
m b}$ جرم مواد جاذب بستر اس

2-5- کنترل چرخه

در هر چرخهی جذب سطحی، مدت زمان فرایندهای جرم ثابت و فشار ثابت با یکدیگر متفاوت است. برای مراحل گرمایش و سرمایش جرم ثابت زمانی که لازم است تا فشار محفظه به ترتیب به فشار کندانسور و اواپراتور برسد به عنوان زمان اتمام فرایندها در نظر گرفته میشود. زمان مراحل فشار ثابت



Fig. 4 Boundary surfaces of solution domain

شکل 4 وجوه مرزی حوزه حل

$$K_{\rm d} = \frac{\varepsilon_{\rm b}^3 d_{\rm p}^2}{\mathbf{150}(\mathbf{1} - \varepsilon_{\rm b})^2} \tag{10}$$

که K_d نفوذپذیری بستر جاذب است [23].

با ترکیب معادلات (8) و (9)، معادله (11) برای محاسبه فشار بستر به دست میآید:

در واقع مقاومت برون ذرهای در نظر گرفته خواهد شد.

مقدار چگالی بخار سیال عامل در فاز احیا شده به کمک معادلهی حالت گاز کامل و فشار به دست آمده از معادله (11)، با رابطه (12) محاسبه می شود.

$$p_{\rm g} = \frac{P}{R_{\rm g} T_{\rm b}} \tag{12}$$

2-2-5- محفظه

همان طور که پیشتر اشاره شد، مبدل گرمایی شامل سیال ناقل گرما، کانال فلزی، فینها و بستر مواد جاذب در یک محفظه قرار می گیرد. بخار مبرد احیا شده از بستر برای ورود به کنداسور و همچنین بخار مبرد خارج شده از اواپراتور برای جذب در بستر در این محفظه جمع می گردد. فشار محفظه در فرایندهای احیا و جذب فشار ثابت به ترتیب برابر با فشار کندانسور و اواپراتور ورودی یا خروجی از سطح مشترک بستر با محفظه در هر گام زمانی محاسبه شده و به کمک آن چگالی محفظه محاسبه می شود. دمای محفظه نیز برابر با فشار محفظه از معادلهی حالت گاز کامل به صوت روابط (13-15) محاسبه فشار محفظه از معادلهی حالت گاز کامل به صوت روابط (13-15) محاسبه خواهد شد.

$$\dot{n}_{\rm g} = \int_{\text{Interface}} \phi \vec{u}_{\rm g} \cdot d\vec{A}$$
(13)

$$\dot{m}_{\rm g} = \forall_{\rm cham} \frac{\partial \rho_{\rm cham}}{\partial t} \tag{14}$$

$$P_{\rm cham} = \rho_{\rm cham} R_{\rm g} T_{\rm cham} \tag{15}$$

2-3- شرايط اوليه و مرزى

به دلیل ناپایا بودن معادلات حاکم، شروع حل برنامه عددی نیازمند شرایط اولیه برای تمامی حوزههای مورد مطالعه میباشد. برای مقادیر دمایی، از دمای سیال ناقل گرما در حالت سرمایش و برای مقادیر فشار، از فشار اواپراتور استفاده شده است. همچنین میزان مبرد جذب شدهی اولیه برابر با جذب تعادلی در فشار و دمای اولیه در نظر گرفته شده است. کمیتهای مورد نیاز دیگر بر اساس دما و فشار کاری مذکور مقداردهی اولیه شدهاند.

برای حل معادلات حاکم دیفرانسیلی علاوه بر شرایط اولیه، با توجه به مرتبهی معادلات و تعداد متغیرهای مستقل هر معادله به تعداد مشخصی از شرایط مرزی نیاز است. بدین منظور شرط مرزی معادله انرژی سیال ناقل گرما در ورودی، دمای گرمایش یا سرمایش سیال متناسب با فرایندهای احیا یا جذب در نظر گرفته شده است. برای شرایط مرزی معادلات انرژی حوزههای دیگر چنانچه حوزهها در تماس با یکدیگر باشند، از فرض برابری دما و شار گرمایی کل در سطح مشترک بین حوزهها استفاده شده و در غیر اینصورت، شرط گرادیان دمای صفر در نظر گرفته شده است. در مورد شرایط مرزی معادله فشار بستر، برای وجوه در تماس با محفظه از فشار محفظه و 2018

9th

Jownloaded from mme.modares.ac.ir at 13:48 IRDT on Wednesday May

براساس رسیدن به درصد معینی از جذب نهایی است که با استفاده از روابط (24,23) به ترتیب برای مراحل احیا و جذب فشار ثابت محاسبه می شود :[13,11,9]

 $w_{\min} = w_{\min}^* + 0.2(w_{\max}^* - w_{\min}^*)$ (23)(24)

 $w_{\max} = w_{\max}^* - 0.2(w_{\max}^* - w_{\min}^*)$ که w^*_{\min} میزان جذب تعادلی کمینه در فشار کندانسور و دمای گرمایش سیال ناقل گرما و w_{max} میزان جذب تعادلی بیشینه در فشار اواپراتور و دمای سرمایش سیال ناقل گرما میباشد.

3- روش حل عددي و الگوريتم حل

معادلات حاکم برای سیال ناقل گرما و فین به ترتیب به صورت یکبعدی و دوبعدی در دستگاه مختصات کارتزین و برای کانال فلزی و بستر جاذب به صورت سهبعدی در دستگاه مختصات عمومی¹حل میشوند. برای حل معادلات حاکم از روش حجم محدود² با در نظر گرفتن طرح تفاضل پیشرو برای جملههای زمانی و طرح تفاضل مرکزی برای جملههای پخش و همرفت استفاده شده است. معادلات منفصل شده در زبان برنامهنویسی فرترن³ با استفاده از روش تکرار ADI^4 و الگوریتم حل ماتریس سه قطری 5 به صورت همزمان حل می شوند. به جزئیات کامل گسسته سازی معادلات و روش حل در مرجع [25] اشاره شده است.

الگوریتم حل مسئله بدین ترتیب است که ابتدا مشخصات هندسی به برنامه داده می شود. سپس با استفاده از این مقادیر، شبکهی حل عددی تولید می شود. حل چرخه تبرید جذب سطحی از مرحله گرمایش جرم ثابت آغاز شده و با توجه به این نکته شرایط اولیه دما و فشار در حوزههای مختلف حل تعیین می شود. حل معادلات حاکم با تشخیص اینکه در هر زمان، سیستم تبرید در کدام یک از مراحل چرخه قرار دارد آغاز میشود، چرا که اعمال شرایط مرزی و نحوه محاسبه فشار محفظه در مراحل مختلف باهم متفاوت است. سپس، شرط پایان هر مرحله از چرخه بررسی می شود و در صورتی که شرط مربوطه ارضا شود، سیستم وارد مرحله بعد می شود. پس از اینکه مرحله چرخه مشخص و شرط پایان مرحله بررسی شد، حل معادلات آغاز می شود. حل معادلات از معادله انرژی سیال ناقل گرما (معادله 1) که درون کانال فلزی جریان دارد، آغاز شده و پس از آن به ترتیب معادلات انرژی کانال (معادله 2) و فين (معادله 3) حل مي شوند. با توجه به اينكه جمله نرخ تغییرات جذب در معادله انرژی بستر وجود دارد، قبل از حل معادله انرژی بستر، نرخ تغییرات جذب (معادله 7) محاسبه می شود. سپس به ترتیب معادله انرژی بستر (معادله 4) و معادله حالت بخار مبرد (معادله 12) به همراه معادلات فشار (معادله 11) و مومنتم (معادله 9) بستر حل می شوند. در ادامه میزان دبی بخار مبرد ورودی یا خروجی به بستر جاذب (معادله 13) محاسبه شده و اگر چرخه در مراحل جرم ثابت باشد، فشار محفظه محاسبه می شود. سپس بررسی میشود که آیا معیار همگرایی در نظر گرفته شده برای حل معادلات ارضا شده است یا خیر که در صورت همگرا نشدن، پس از تصحیح دماهای مرزهای مشترک بین حوزههای مختلف مبدل، مجددا مراحل حل معادلات از حل معادله انرژی سیال ناقل گرما شروع می شود و این حلقه ادامه دارد تا اینکه شرط همگرایی ارضا شود. پس از همگرایی، سیستم یک گام زمانی به جلو پیش میرود و الگوریتم بیانشده ادامه مییابد تا یک چرخهی

کامل به پایان رسد. معیارهای همگرایی در نظر گرفته شده به صورت روابط (25) مى باشند:

$\max T_{\text{chan}}^{\text{m+1}} - T_{\text{chan}}^{\text{m}} < 0.0$	005	
$\max T_{\min}^{m+1} - T_{\min}^{m} < 0.00$	05	
$\max \left T_{\rm b}^{{\rm m}+1} - T_{\rm b}^{\rm m} \right < 0.00$)5	
$\max \left P_{\rm b}^{\rm m+1} - P_{\rm b}^{\rm m} \right < 0.00$)5	(25)
	بانگر تکرار در هر گام زمانی است.	که m بی

با توجه به شکل 5 که استقلال نتایج عددی از تعداد شبکهبندی حوزه حل را نشان میدهد، به منظور کاهش هزینه محاسبات عددی تعداد 11 شبکه در فاصلهی بین فینها، تعداد 16 شبکه در جهت ارتفاع فین و تعداد 21 شبکه در جهت طول بستر به عنوان شبکه پایه انتخاب شد. شایان ذکر است که شبکهبندی انتخاب شده برای یک بستر جاذب مستطیلی با ارتفاع فین 8mm و فاصلهی بین فین 3mm در نظر گرفته شده است. از این رو برای هماهنگی نتایج مربوط به تأثیر ابعاد هندسی بستر، شبکهبندی پایه متناسب با تغییر ابعاد هندسی بسترها تغییر خواهد نمود.

4- اعتبارسنجي

از آنجا که نتایج تجربی برای چیلر جذب سطحی سیلیکاژل SWS-1L -آب با مبدل صفحه-تخت و فینهای مستطیلی/ذوزنقهای موجود نیست، جهت اعتبارسنجی مدل عددی ارائهشده در این مقاله، از نتایج تجربی رستوکیا و همکاران [26] استفاده شده است. آنها در پژوهش خود از مبدل گرمایی با فین های حلقوی و جفت سیلیکاژل SWS-1L-آب استفاده کردند. بدین منظور، شبکهبندی مبدل جذب سطحی از مدل صفحه - تخت به مدل حلقوی تغییر داده شده و با حفظ معادلات حاکم و روش عددی استفاده شده در این مقاله، نتایج به دستآمده با نتایج تجربی رستوکیا و همکاران [26] تحت شرایط آزمایشگاهی بیان شده در پژوهش آن ها مقایسه شده است. در شکل 6 تغییرات زمانی میانگین دما و فشار بستر نمونهی آزمایشگاهی در مقایسه با نتایج مربوط به نمونهی شبیهسازی شده نشان داده شده است. شایان ذکر است که اگرچه مبدل صفحه-تخت هندسهی به مراتب پیچیدهتری از مبدل حلقوى دارد ولى مطاقبت قابل قبول مشاهدهشده بين نتايج عددى و تجربى درجشده در شکل 6، نشاندهندهی مدل ریاضی و دقت روش عددی مناسب استفاده شده در این پژوهش است.



Fig. 5 Results mesh independency

مهندسی مکانیک مدرس، اسفند 1395، دورہ 16، شمارہ 12

شکل 5 استقلال نتایج از شبکهبندی

General coordinate system Finite volume method

FORTRAN

⁴ Alternating direction implicit method: (ADI method) ⁵ The tri-diagonal solver algorithm



Fig. 6 Comparison between numerical and experimental time variations of the mean bed temperatures and pressures in annular heat exchanger شکل 6 مقایسه تغییرات زمانی دما و فشار میانگین بستر به روش عددی و تجربی در مبدل حلقوی

5- نتايج

در این بخش به منظور شناخت بهتر چرخهی ترمودینامیکی بستر یک چیلر جذب سطحی، در ابتدا تغییرات برخی از پارامترهای مهم سیستم از جمله میانگین فشار، دما و جذب لحظهای بستر بر حسب زمان چرخه برای یک بستر جاذب نمونه با فینهای ذوزنقهای بررسی میشود. در ادامه یک مطالعهی مقایسهای جامع با مشخصهی جرمی و طولی یکسان، بین دو آرایش هندسی متفاوت از بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای انجام می گیرد. بدین منظور بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای لنجام می گیرد. بدین منظور بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای که بسترهای نمونه انتخاب شده و توزیع دما، جذب لحظهای و فشار درون بستر به همراه الگوهای جریان بخار مبرد در زمان اتمام فرایندهای گرمایشی چرخه برای آنها بررسی میشود. در نهایت، تأثیر ارتفاع و فاصلهی بین فینها بر عملکرد سیستمهای با بستر مستطیلی و ذوزنقهای به طور جامع ارزیابی میشود.

در جدول 1 مشخصات هندسی، خواص ترمودینامیکی و شرایط عملکردی استفاده شده در شبیهسازی حاضر ارائه شده است.

5-1- چرخه ترمودینامیکی بستر جذب سطحی: فشار، دما و جذب میانگین

در شکل 7 تغییرات فشار میانگین بستر جاذب بعلاوهی فشار محفظه و در شکل 8 تغییرات دمای میانگین بستر به همراه مقدار میانگین سیال جذب شده در فاز جامد بر حسب زمان چرخه برای یک بستر جاذب نمونه با فینهای ذوزنقهای نشان داده شده است. در مرحله گرمایش جرم ثابت (مرحله اول) که شیرهای ارتباطی بستر با کندانسور و اواپراتور بستهاند، افزایش دمای بستر باعث احیای جزئی سیال عامل و کاهش مقدار جذب شده و فشار بستر و محفظه افزایش می باد. هنگامی که فشار داخل محفظه به فشار کندانسور برسد، شیر ارتباطی بستر با کندانسور از شده و با تداوم گرمایش بستر، احیای سیال عامل در فشار ثابت محفظه به صورت گسترده آغاز خواهد شد. بخارهای مبرد در این مرحله وارد کندانسور شده و پس از عبور از شیر خفانش وارد اواپراتور می شوند (مرحله دوم). هنگامیکه فشار محفظه به فشار کندانسور رسیده است، به دلیل مقاومت انتقال جرم در بین

جدول 1 مشخصات هندسی، خواص ترمودینامیکی و شرایط عملکردی Table 1 The geometrical specifications, thermodynamic properties, and operation conditions

واحد	مقدار	نماد	پارامتر
mm	2.42	$D_{\rm h}$	قطر هیدرولیکی داخلی کانال
mm	20	BL	طول بستر
mm	0.5	FT	ضخامت فين
degree	82	Angle	زاویه حاده در بسترهای ذوزنقهای شکل
kg/s	0.01	$\dot{m}_{ m f}$	دبی جرمی سیال حامل انرژی
mm	0.3	$d_{ m p}$	قطر ذرات جاذب
-	0.52	$\varepsilon_{ m p}$	تخلخل ذرات
-	0.36	$\varepsilon_{ m b}$	تخلخل بستر
W/m.K	0.2	$k_{\rm b}$	ضریب انتقال گرمای هدایت معادل بستر
kg/m ³	664	$ ho_{ m b}$	چگالی تودہای بستر جاذب
C°	10	$T_{\rm evap}$	دمای اواپراتور
C°	30	$T_{\rm cond}$	دمای کندانسور
C°	90	Theating	دمای سیال گرم ورودی
C°	30	$T_{\rm cooling}$	دمای سیال سرد ورودی

ذرات جاذب، فشار در نقاط داخلی بستر بیشتر از فشار محفظه میشود و از این رو، فشار میانگین بستر نیز بیشتر از فشار محفظه خواهد بود (شکل 7). با گذشت زمان، نرخ احیای سیال عامل به تدریچ کاهش یافته و در نتیجه فشار میانگین بستر به فشار کندانسور میل میکند. با کاهش مقدار مبرد جذب شده و رسیدن به حد معینی از آن، شیر ارتباطی بستر با کندانسور مجددا بسته شده و با سرد کردن ذرات جاذب، فرایند جذب مبرد به صورت جزئی در جرم ثابت بستر شروع می شود (مرحله سوم). این عمل باعث می شود، فشار محفظه تا فشار اواپراتور سریعاً کاهش یابد. پس از رسیدن فشار بستر به فشار اواپراتور باز شده و سرمایش بستر ادامه می یابد. در نتیجهی اتصال محفظه به اواپراتور باز فشار محفظه ثابت مانده و در حین کاهش دمای مواد جاذب، فرایند جذب در بستر تسریع می شود (مرحله چهارم). مجدداً مشاهده می شود که در این مرحله فشار میانگین بستر تا حدی کمتر از فشار محفظه است. همین اختلاف



Fig. 7 Cycle time variations of the mean bed and chamber pressure in the sample trapezoidal bed with FH=14mm and averaged FS=3mm شكل 7 تغييرات فشار ميانگين بستر جاذب و فشار محفظه بر حسب زمان چرخه 3mm براى بستر نمونه ذوزنقهاى با ارتفاع فين 14mm و متوسط فاصله بين فين



Fig. 8 Cycle time variations of the mean bed temperature and uptake in the sample trapezoidal bed with FH=14mm and averaged FS=3mm شکل 8 تغییرات میانگین دمای بستر و سیال جذب شده بر حسب زمان چرخه برای بستر نمونه ذوزنقهای با ارتفاع فین 14mm و متوسط فاصله بین فین 3mm

فشار باعث راندن بخارهای موجود در محفظه به لایدهای میانی بستر شده تا در آنجا جذب مواد جاذب شوند. خلاء ناشی از جذب سیال عامل توسط مواد جاذب منجر به مکش سیال عامل تبخیرشده در اواپراتور می شود. در این مرحله، تبخیر مبرد در اواپراتور منجر به تولید سرمایش در سیستم جذب سطحی می شود. شایان ذکر است، دلیل زیاد شدن فشار در شروع فرایند سوم به دلیل آن است که بستر تحت تأثیر مرحلهی احیای فشار ثابت، همچنان گرم بوده و به دلیل معیار خروج استفاده شده برای این مرحله (معادله 23) همچنان ظرفیت احیای سیال عامل وجود دارد. با این وجود تأثیر سرمای سیال حامل انرژی در زمان بسیار کوتاهی به تمامی نواحی بستر رسیده و منجر به کاهش سریع فشار می شود.

با توجه به شکل 8 مشاهده میشود، شیب دمای میانگین بستر در مراحل جرم ثابت بیشتر از مراحل فشار ثابت است، این درحالی است که شیب مقدار جذب میانگین در مراحل فشار ثابت بیشتر از مراحل جرم ثابت میباشد. در مراحل جرم ثابت به دلیل بسته بودن شیرهای اتصالی بین بستر با کندانسور و اواپراتور، مقدار جذب مبرد تقریباً ثابت میماند، ولی از آنجا که بستر در مراحل فشار ثابت در اتصال با کندانسور و اواپراتور است، نرخ جذب و احیا سریعتر میباشد. در مورد شیب دمای میانگین بستر میتوان گفت که در مراحل جرم ثابت، مقدار جذب در داخل بستر تقریباً ثابت است و تمامی مراحل جرم ثابت، مقدار جذب در داخل بستر تقریباً ثابت است و تمامی ولی در مراحل فشار ثابت مقدار جذب یا احیای مبرد در حال تغییر است و مقداری از حرارت داده/گرفته شده به/از بستر صوف تأمین گرمای جذب مقداری از حرارت داده/گرفته شده به/از بستر صوف تأمین گرمای جذب مقداری از حرارت داده/گرفته شده به/از بستر صوف تأمین گرمای جذب مقداری از حرارت داده/گرفته شده به/از بستر صوف تأمین گرمای جذب مقداری از حرارت داده/گرفته شده به/از بستر صوف تأمین گرمای جذب مقداری از مراحل قرایش یا کاهش دما با شیب کمتری نسبت به مراحل جرم ثابت اتفاق میافتد.

5-2- توزيع پارامترهای بستر: دما، جذب و فشار

در شکل 9 صفحات میانی از بسترهای جاذب نمونه با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای جهت بررسی توزیع پارامترهای بستر که در ادامه بیان میشوند، به تصویر کشیده شده است.

در شکلهای 10 و 11 کانتورهای دما، مقدار جذب مبرد و فشار بستر به همراه الگوهای توزیع جریان بخار مبرد در صفحهی میانی از بستر جاذب



Fig. 9 Middle plains of the adsorbent beds شکل 9 صفحات میانی از بسترهای جاذب

نمونه مستطیلی در لحظهی اتمام فرایندهای گرمایشی سیستم نشان داده شده است. به دلیل تقارن موجود در هندسه مستطیلی و شرایط مرزی آن، بدیهی است که تمامی کانتورها نسبت به خطوط مرکزی عمودی و افقی گذرنده از صفحه نشانداده شده در شکل 9 دارای تقارن باشند. با توجه به کانتورهای توزیع دما، مناطقی از بستر که در تماس با سطوح گرمشده (لوله و فین) میباشند، از دمای بالاتری نسبت به نواحی میانی بستر برخوردارند. دمای بیشتر منجر به افزایش نرخ احیای سیال جذب شده می شود، بطوریکه در مناطق گرمتر بستر نسبت به مناطق سردتر، مقدار سیال عامل جذب شده باید کمتر باشد (شکل b/11-b)، ولی با توجه به شکل 10 کانتورهای توزیع جذب و دمای بستر در لحظهی پایان مرحلهی اول چرخه دارای تفاوت محسوسی با یکدیگر هستند. علت تفاوت مشاهدهشده را اینگونه می توان توضيح داد كه مناطق مياني بستر بيشترين فاصله را از سطوح انتقال گرما دارند و طبیعی است که اثر انتقال گرما دیرتر از مناطق در تماس با سطوح انتقال گرما، به این مناطق برسد. بنابراین مناطق میانی بستر در مرحلهی جذب فشار ثابت از چرخهی قبل، به دلیل انتقال گرمای کمتر نسبت به مناطق در تماس با سطوح سرد، سیال عامل کمتری را جذب کرده و در مرحلهی گرمایش جرم ثابت از چرخهی جدید، ظرفیت جذب مقدار بیشتری از سیال عامل را دارند. بعلاوه با اتمام فرایند گرمایش جرم ثابت، از آنجا که مدت زمان این فرایند بسیار کوتاه است، هنوز اثر گرما از سطوح گرم به نواحی میانی بستر منتقل نشده است. در نتیجه فرایند احیا در این نواحی شروع نشده و در واقع فرایند جذب مبرد در این مناطق ادامه دارد. با توجه به شکل c-10 و توضیحات بیان شده، نواحی میانی بستر نواحی کم فشار و مناطق گرمتر بستر نواحی پرفشار خواهند بود. در این مرحله از چرخه، توزیع بخارهای مبرد پس از احیا از نواحی پرفشار بدین گونه است که بخشی از آنها سبب افزایش فشار بستر و محفظه شده و بخش دیگر جذب نواحی کمفشار بستر میشوند. چنانچه در شکل 11-c مشاهده میشود، در پایان مرحله دوم چرخه، مناطق میانی بستر نسبت به مناطق در تماس با محفظه از فشار بالاتری برخوردار هستند. دلیل این امر، شرایط تحمیلی موجود در مساله شامل تقارن هندسی و مرزی مرتبط با مکانهای خروج بخارهای مبرد از بستر بعلاوهی توضیحات بیان شده در خصوص مقاومت انتقال جرم برون ذره ای بستر (بخش 5-1) می باشد.

برخلاف بسترهای مستطیلی، بسترهای ذوزنقهای نسبت به خط مرکزی افقی گذرنده از صفحهی میانی درجشده در شکل 9، تقارن هندسی ندارند و در نتیجه کانتورهای بسترهای ذوزنقهای فاقد تقارن نسبت به خط مرکزی افقی هستند (شکلهای 12 و 13). با توجه به کانتورهای دما، مناطقی از بستر که در تماس با سطوح گرمشده میباشند، از دمای بالاتری نسبت به نواحی دیگر بستر برخوردارند. بعلاوه، از آنجا که جرم جاذب کمتری در مناطقی از بستر با حجم هندسی کوچکتر وجود دارد، لذا گرمایش این مناطق





Fig. 11 Bed temperature, uptake and pressure distributions at the end of isobaric heating process in the sample rectangular bed: Top: temperature, middle: uptake, bottom: pressure and vapor flow pattern شكل 11 توزيع دما، مقدار جذب مبرد و فشار بستر در لحظه اتمام فرايند گرمايش فشكل ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (a) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) مثل أي جذب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) فشار ثابت در بستر نمونه مستطيلى: (c) خاب مبرد، (c) خ

جذب شده می شود و از طرف دیگر جرم جاذب بیشتر منجر به حجم بخار تولیدی بیشتر مبرد خواهد شد. این دو عامل در بسترهای ذوزنقهای و در لحظه اتمام مراحل فشار ثابت در جهت تضعیف یکدیگر می باشند، بطوری که مناطق با جرم جاذب کمتر دارای دمای بیشتر و نرخ احیای بالاتری نسبت به مناطق با جرم جاذب بیشتر می باشند، در حالی که مناطق با جرم جاذب بیشتر با وجود اینکه دارای دمای کمتر و طبیعتاً نرخ احیای پایین تری نسبت به نواحی کم جرم بستر هستند ولی در نهایت از حجم بخارهای سریعتر و در نتیجه دمای این نواحی بالاتر از مناطقی از بستر با حجم هندسی بزرگتر و جرم جاذب بیشتر است. تحلیل کانتورهای مقدار جذب در زمان پایان مراحل گرمایشی (شکلهای b-12 و b-13) و همچنین میدان فشار و جریان مبرد در لحظهی اتمام مرحله اول (شکل c-12) مشابه با توضیحات بیانشده در خصوص بسترهای مستطیلی می اشد، هرچند تحلیل میدان فشار در شکل c-13 نسبتاً پیچیدهتر از شکل c-11 است. همان طور که پیشتر اشاره شد، دمای بیشتر منجر به افزایش نرخ احیای سیال



Fig. 10 Bed temperature, uptake and pressure distributions at the end of isosteric heating process in the sample rectangular bed: Top: temperature, middle: uptake, bottom: pressure and vapor flow pattern

شکل 10 توزیع دما، مقدار جذب مبرد و فشار بستر در لحظه اتمام فرایند گرمایش جرم ثابت در بستر نمونه مستطیلی: a) دما، b) جذب مبرد، c) فشار و الگوهای جریان بخار



Downloaded from mme.modares.ac.ir at 13:48 IRDT on Wednesday May 9th 2018

(c) Fig. 13 Bed temperature, uptake and pressure distributions at the end of isobaric heating process in the sample trapezoidal bed: Top: temperature, middle: uptake, bottom: pressure and vapor flow pattern شکل 13 توزیع دما، مقدار جذب مبرد و فشار بستر در لحظه اتمام فرایند گرمایش

فشار ["] مابت در بستر نمونه ذوزنقهای: a) دما، b) جذب مبرد، c) فشار و الگوهای جریان بخار

5-3- تأثير ارتفاع و فاصلهى بين فينها بر عملكرد سيستم

در شکل 14 تأثیر ارتفاع و فاصلهی بین فینها بر زمان چرخه بسترهای جاذب مستطیلی و ذوزنقهای با مشخصه جرمی و طولی یکسان نشان داده شده است. صرف نظر از نوع هندسه فین، با افزایش ارتفاع و فاصلهی بین فینها بدیهی است که جرم مواد جاذب موجود در بستر افزایش می ابد. ضریب رسانش گرمایی پایین ذرات جاذب بستر به عنوان عاملی در جهت تقویت تاثیر افزایش فاصلهی بین سطوح انتقال گرما منجر به انتقال گرمای





Fig. 12 Bed temperature, uptake and pressure distributions at the end of isosteric heating process in the sample trapezoidal bed: Top: temperature, middle: uptake, bottom: pressure and vapor flow pattern

شکل 12 تُوزیع دما، مُقدار جذب مبرد و فشار بستر در لحظّه اتمام فرایند گرمایش جرم ثابت در بستر نمونه ذوزنقهای: a) دما، b) جذب مبرد، c) فشار و الگوهای جریان بخار

مبرد تولیدی بیشتری برخوردارند. با توجه به میدان فشار در لحظهی اتمام مرحله دوم (شکل c-13) حجم بخار تولیدی بیشتر بر نرخ احیای کمتر غلبه کرده و مناطق با جرم جاذب بیشتر دارای بالاترین فشار در مرکز بستر هستند. حال این سوال مطرح می شود که با وجود تفاوتهای مشاهده شده در خصوص توزیع پارامترهای بستر، عملکرد کدام یک از بسترهای مستطیلی و ذوزنقهای تحت ابعاد متفاوت بستر بهتر می باشد؟

آهستهتر درون بستر و در نتیجه افزایش مدت زمان چرخه میشود. از طرف دیگر با افزایش جرم مواد جاذب، مقدار مبرد جذب و احیا شده یا به عبارت دیگر مقدار مبرد در چرخش در هر چرخه افزایش مییابد و این جرم مستقیماً بر انرژی سرمایشی کل تولید شده اثر میگذارد. در این بین، افزایش زمان چرخه و جرم ذرات جاذب بر افزایش تبرید کل غلبه کرده و با توجه به شکل 15 توان سرمایش مخصوص سیستم کاهش مییابد.

همانطور که در شکل 15 مشاهده می شود، در فاصله متوسط بین فین 3mm و ارتفاعهای فین 14 و 20mm توان سرمایش مخصوص بستر مستطیلی تقریباً 5% و 17% بهتر از بستر ذوزنقهای متناظرش می باشد و در فاصله و ارتفاع فین های دیگر، بسترهای مستطیلی و ذوزنقهای با جرم جاذب برابر عملکرد تقریباً یکسانی دارند. دلیل اختلاف SCP دو بستر ناشی از جرم کمتر ذرات جاذب موجود در قسمت با حجم هندسی کوچکتر و همچنین جرم نسبتا بیشتر مواد جاذب در قسمت با حجم هندسی بزرگتر بستر ذوزنقهای، نسبت به جرم یکنواخت توزیع شده جاذب در بستر مستطیلی



Fig. 14 Variations of cycle time with fin height for different fin spacing in rectangular and trapezoidal beds

شکل 14 تغییرات زمان چرخه بر حسب ارتفاع فین در فاصلههای متفاوت بین فینها برای بسترهای مستطیلی و ذوزنقهای



Fig. 15 Variations of specific cooling power with fin height for different fin spacing in rectangular and trapezoidal beds شکل 15 تغییرات توان سرمایش مخصوص بر حسب ارتفاع فین در فاصلههای متفاوت بین فینها برای بسترهای مستطیلی و ذوزنقهای

است (شکل 9). چنانچه پیشتر اشاره شد، در بستر ذوزنقهای، جرم بیشتر منجر به انتقال گرمای آرامتر و نیز جرم کمتر باعث انتقال گرمای سریعتر میشود. هرچند در فاصله متوسط بین فین mm و ارتفاعهای فین 14 و 20mm، تأثیر جرم بیشتر بر جرم کمتر غلبه کرده و این امر به صورت مستقیم بر روی زمان چرخه (شکل 14) و درنتیجه SCP سیستم تأثیر میگذارد. شایان ذکر است، با کاهش و افزایش سطح مقطع در قسمتهای با حجم هندسی کوچکتر و بزرگتر در بستر ذوزنقهای یا به عبارت دیگر با توزیع خیر یکنواخت تر مر در استرهای مستطیلی، اختلاف SCP دو بستر مستطیلی و یکنواخت جرم در بسترهای مستطیلی، اختلاف SCP دو بستر مستطیلی و دوزنقهای افزایش می بابد (ارتفاع فین 20mm دورنته ای است که با توزیع نوزنقهای افزایش می بد (ارتفاع فین 20mm دارت دو انقاع فین 14mm در متوسط فاصلهی بین فینی 30m). این در حالی است که با توزیع یکنواخت تر جرم در بستر ذوزنقهای، انتقال گرمای سریعتر در قسمت با جرم نسبتا کمتر، ضعف انتقال گرمای کندتر در قسمت با جرم نسبتا بیشتر بستر را پوشش داده و در نتیجه SCP بسترهای ذوزنقهای مشابه با بسترهای نسبتا کمتر، ضعف انتقال گرمای کندتر در قسمت با جرم نسبتا بیشتر بستر

6- نتیجه گیری و جمع بندی

در این پژوهش با استفاده از مدل پارامترهای توزیعشده، برای نخستین بار بستر جاذب یک چیلر جذب سطحی با مبدل صفحه-تخت دارای فینهای مستطیلی و ذوزنقهای با جفت کاری سیلیکاژل SWS-1L-آب به صورت سهبعدی و به روش حجم محدود شبیهسازی شد. به منظور شناخت بهتر رفتار دینامیکی بستر، در ابتدا تأثیر برخی از پارامترهای مهم بر عملکرد سیستم از جمله تغییرات میانگین فشار، دما و جذب لحظهای بستر بر حسب زمان چرخه بررسی شد. در ادامه، یک مطالعهی مقایسهای جامع با مشخصهی جرمی و طولی یکسان، بین دو آرایش هندسی متفاوت از بسترهای جاذب با فینهای مستطیلی و ذوزنقهای انجام گرفت. بدین منظور توزیع دما، جذب لحظهای و فشار درون بستر به همراه الگوهای جریان بخار مبرد در زمان اتمام فرایندهای گرمایشی چرخه بعلاوهی تأثیر ارتفاع و فاصلهی بین فینهای مستطیلی و ذوزنقهای بر عملکرد سیستم ارزیابی شد. در این بررسی در طول بستر ثابت 20mm، محدودهی تغییرات ارتفاع فین 8-20mm و فاصلهی بین فین ها 3-12mm در نظر گرفته شد. نتایج نشان داد که عملکرد بسترهای مستطیلی و ذوزنقهای به استثنای شرایطی که متوسط فاصلهی بین فینها 3mm و ارتفاع فینها 14 و 20mm است، مشابه یکدیگر میباشند و در مشخصات هندسی اشارهشده، توان سرمایش مخصوص بسترهای مستطیلی تقريباً 5% و 17% (به ترتيب برای ارتفاع فين 14 و 20mm) بهتر از بسترهای ذوزنقهای است. بیشترین و کمترین توان سرمایش مخصوص چیلر جذب سطحى با مبدل صفحه-تخت، به ترتيب 882 و 163W/kg براى کوچکترین و بزرگترین حجم بستر و شرایط در نظر گرفتهشده در این یژوهش به دست آمد.

7- فهرست علايم

k

Р

Т

طول بستر جاذب (m)	BL
فاصلەى بين فينھا (m)	FS

- (W m⁻²K⁻¹) ضریب انتقال گرمای همرفت h
 - ضریب رسانش گرمایی **(W m**⁻¹K⁻¹)
 - فشار **(Pa)**

دما **(K)** یا (°C)

- [9] M. Mahdavikhah, H. Niazmand, Effects of plate finned heat exchanger parameters on the adsorption chiller performance, *Applied Thermal Engineering*, Vol. 50, No. 1, pp. 939-949, 2013.
- [10] M. Mahdavikhah, H. Niazmand, Numerical study of the importance of inter particle mass transfer resistance in the modeling of porous bed of adsorption chillers, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 12, No. 6, pp. 19-29, 2013. (in Persian فارسي)
- [11] H. Niazmand, H. Talebian, M. Mahdavikhah, Bed geometrical specifications effects on the performance of silica/water adsorption chillers, *International Journal of Refrigeration*, Vol. 35, No. 8, pp. 2261-2274, 2012.
- [12] H. Talebian, M. Mamourian, H. Niazmand, Exergy analysis of the adsorbent bed in adsorption chillers, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 14, No. 2, pp. 70-78, 2014. (in Persian نفارسی)
- [13] H. Niazmand, H. Talebian, M. Mahdavikhah, Effects of particle diameter on performance improvement of adsorption systems, *Applied Thermal Engineering*, Vol. 59, No. 1, pp. 243-252, 2013.
- [14] M. Azarfar, H. Niazmand, H. Talebian, Numerical simulation of heat transfer enhancement effect in adsorbent bed on the performance of adsorption system, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 14, No. 8, pp. 103-112, 2014. (in Persian فارسي)
- [15] S. B. Golparvar, M. Mohammadzadeh Kowsari, H. Niazmand, Performance study of adsorption cooling system driven by waste heats of heavy trucks diesel engine, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 16, No. 8, pp. 281-292, 2016. (in Persian فارسی)
- [16] İ. Solmuş, C. Yamalı, C. Yıldırım, K. Bilen, Transient behavior of a cylindrical adsorbent bed during the adsorption process, *Applied Energy*, Vol. 142, pp. 115-124, 2015.
- [17] S. Santamaria, A. Sapienza, A. Frazzica, A. Freni, I. S. Girnik, Y. I. Aristov, Water adsorption dynamics on representative pieces of real adsorbers for adsorptive chillers, *Applied Energy*, Vol. 134, pp. 11-19, 2014.
- [18] L. Gordeeva, A. Frazzica, A. Sapienza, Y. Aristov, A. Freni, Adsorption cooling utilizing the "LiBr/silica-ethanol" working pair: Dynamic optimization of the adsorber/heat exchanger unit, *Energy*, Vol. 75, pp. 390-399, 2014.
- [19] Y. I. Aristov, Adsorptive transformation of heat: principles of construction of adsorbents database, *Applied Thermal Engineering*, Vol. 42, pp. 18-24, 2012.
 [20] S. Sircar, J. Hufton, Why does the linear driving force model for adsorption
- kinetics work?, Adsorption, Vol. 6, No. 2, pp. 137-147, 2000.
- [21] M. Tokarev, B. Okunev, M. Safonov, L. Kheifets, Y. I. Aristov, Approximation equations for describing the sorption equilibrium between water vapor and a CaCl2-in-silica gel composite sorbent, *Žurnal fizičeskoj himii*, Vol. 79, No. 9, pp. 1490-1493, 2005.
- [22] D. A. Nield, A. Bejan, *Convection in Porous Media*, Fourth Edition, pp. 5-6, New York: Springer Science & Business Media, 2012.
- [23] R. B. Bird, W. E. Stewart, E. N. Lightfoot, *Transport phenomena*, Second Edition, pp. 797, New York: Wiley, 2002.
- [24] J.-Y. San, H.-C. Hsu, Performance of a multi-bed adsorption heat pump using SWS-1L composite adsorbent and water as the working pair, *Applied Thermal Engineering*, Vol. 29, No. 8, pp. 1606-1613, 2009.
- [25] M. Mohammadzadeh Kowsari, Numerical modeling and structural investigation of adsorbent bed with flat-tube heat exchanger in adsorption chillers, M.Sc. Thesis, Department of Mechanical Engineering, Ferdowci University of Mashhad, 2016. (in Persian نافرسی)
- [26] G. Restuccia, A. Freni, S. Vasta, Y. Aristov, Selective water sorbent for solid sorption chiller: experimental results and modelling, *International Journal of Refrigeration*, Vol. 27, No. 3, pp. 284-293, 2004.



- B. Choudhury, B. B. Saha, P. K. Chatterjee, J. P. Sarkar, An overview of developments in adsorption refrigeration systems towards a sustainable way of cooling, *Applied Energy*, Vol. 104, pp. 554-567, 2013.
- [2] R. Critoph, Y. Zhong, Review of trends in solid sorption refrigeration and heat pumping technology, *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part E: Journal of Process Mechanical Engineering*, Vol. 219, No. 3, pp. 285-300, 2005.
- [3] L. Yong, K. Sumathy, Review of mathematical investigation on the closed adsorption heat pump and cooling systems, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Vol. 6, No. 4, pp. 305-338, 2002.
 [4] A. Pesaran, H. Lee, Y. Hwang, R. Radermacher, H.-H. Chun, Review article:
- [4] A. Pesaran, H. Lee, Y. Hwang, R. Radermacher, H.-H. Chun, Review article: Numerical simulation of adsorption heat pumps, *Energy*, Vol. 100, pp. 310-320, 2016.
- [5] Y. I. Aristov, Optimal adsorbent for adsorptive heat transformers: dynamic considerations, *International Journal of Refrigeration*, Vol. 32, No. 4, pp. 675-686, 2009.
- [6] K. A. Alam, B. Saha, Y. T. Kang, A. Akisawa, T. Kashiwagi, Heat exchanger design effect on the system performance of silica gel adsorption refrigeration systems, *International Journal of Heat And Mass Transfer*, Vol. 43, No. 24, pp. 4419-4431, 2000.
- [7] M. Louajari, A. Mimet, A. Ouammi, Study of the effect of finned tube adsorber on the performance of solar driven adsorption cooling machine using activated carbon-ammonia pair, *Applied energy*, Vol. 88, No. 3, pp. 690-698, 2011.
- [8] H. Niazmand, I. Dabzadeh, Numerical simulation of heat and mass transfer in adsorbent beds with annular fins, *International Journal of Refrigeration*, Vol. 35, No. 3, pp. 581-593, 2012.